

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยแนวทางการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น ความต้องการมีบทบาทของชุมชนในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น และปัญหาในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 16 คน รวมจำนวน 17 คน ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาความต้องการมีบทบาทของชุมชนในการระดมทรัพยากรท้องถิ่น และปัญหาการระดมทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน ผู้นำชุมชนของหมู่บ้านในเขตบริการโรงเรียน 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ผู้นำศาสนา 1 คน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน รวมจำนวน 33 คน

โรงเรียนที่ใช้เป็น โรงเรียน กรณีศึกษา ได้แก่ โรงเรียนชุมชนต่อแพวิทยาซึ่งเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาได้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 10,11,12, 13 และ 14 อยู่ในระดับดี และมีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ คือเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และมีความหลากหลายทางด้านเผ่าพันธุ์ และประชากรที่ใช้ในการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น รวมจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ การสังเกตและการศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา (Case Study) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ การวิเคราะห์

การสังเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครู มีดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่าโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ มีการวางแผนในการกำหนดแผน และนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาหรือกำหนดทรัพยากรที่ต้องการใช้ในโรงเรียน มีการวางแผนประสานความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นในการระดมทรัพยากรท้องถิ่น และวางแผนควบคุมกำกับติดตาม และนิเทศการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นให้ดำเนินงานบรรลุตามแผน มีสภาพความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

1.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากร พบว่าโรงเรียนได้มีการสำรวจและรวบรวมแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชน โดยชุมชนจะเป็นผู้เสนอแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถระดมมาช่วยในการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการสำรวจ และจัดทำทำเนียบภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับ ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

1.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าโรงเรียนจัดสรรทรัพยากรที่ได้มาสอดคล้องกับนโยบายและแผนของสถานศึกษา มีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นตามลำดับความสำคัญของโครงการ และโรงเรียนมีการควบคุมหรือเฝ้าระวังทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์

1.4 ด้านการประเมินการใช้ทรัพยากรมี พบว่าโรงเรียนมีการประเมินโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา วิเคราะห์ประเมินหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไขการบริหารทรัพยากรจากนั้นโรงเรียนนำเสนอผลการประเมินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาต่อสาธารณชนให้รับทราบ มีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน มีดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และแผนในการระดมทรัพยากร ร่วมจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น และจัดระบบข้อมูลเพื่อเตรียมการวางแผนการบริหารทรัพยากรมีสภาพความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

2.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากร พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมเสนอแหล่งทรัพยากรและประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการนำวิทยากร บุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรเงิน ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีสภาพความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

2.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรตามลำดับความสำคัญของโครงการ ดูแล รักษาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและมีการจัดทำทะเบียนแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น มีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

2.4 ด้านการประเมินการใช้ทรัพยากร พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตาม ประเมินการใช้ทรัพยากร มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ หาสาเหตุเพื่อในการนำไปปรับปรุงแก้ไข การบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน

ปัญหาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู มีดังนี้

1) การวางแผน ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนจากผู้บริหาร และครูพบว่าโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนไม่สมบูรณ์ ขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นผู้ปกครองไม่มีความรู้ และชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดประชุมวางแผนเพื่อหาข้อมูลในการแสวงหาทรัพยากรท้องถิ่นเพราะชุมชนไม่เห็นความสำคัญนอกจากทางโรงเรียนเป็นผู้เสนอแนวทางให้

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารทรัพยากร ท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีดังนี้ ควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ให้ความรู้กับชุมชน โรงเรียนและชุมชนควรมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกันหาข้อมูลเพื่อจะได้ข้อมูลในการ

แสวงหาแหล่งทรัพยากร และโรงเรียนควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมที่สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้

2) ด้านการแสวงหาทรัพยากรผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการแสวงหาทรัพยากรจากผู้บริหาร และครูพบว่าชุมชนขาดความตระหนักและไม่ค่อยเอาใจใส่อย่างเต็มที่ผู้ปกครองมีความเข้าใจว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ได้ต้องนั่งเรียนจากครูที่โรงเรียนเป็นผู้สอน ยังมองไม่เห็นประโยชน์ของการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในการแสวงหาทรัพยากรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการแสวงหาทรัพยากรในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีดังนี้ โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมกันเป็นแกนหลักในการดำเนินการแสวงหาทรัพยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนควรจะให้ตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอกิจกรรมภูมิปัญญา และสามารถเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานในการจัดการศึกษา ครู และผู้ปกครองต้องพยายามทำความเข้าใจกัน

3) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดสรรทรัพยากร จากผู้บริหารและครูพบว่าโรงเรียนไม่เปิดโอกาสการรับผิดชอบโดยตรงขาดการควบคุมหรือแยกประเภททรัพยากรท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วม

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีดังนี้ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือครูรับผิดชอบให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดสรรทรัพยากร

4) ด้านประเมินการใช้ทรัพยากรผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการใช้ทรัพยากร จากผู้บริหารและครูพบว่าโรงเรียนขาดการประเมินติดตาม และการพัฒนาปรับปรุงการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

ถ้านข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้ทรัพยากรในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีดังนี้ให้บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนได้ประเมินว่าเรานำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไรบ้างและยังขาดสิ่งใดที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของเราให้ดีขึ้น ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และรับรู้ผลการใช้ทรัพยากร

ปัญหาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา จำแนกตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน มีดังนี้

1) ด้านการวางแผน ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาด้านการวางแผน จากคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ที่ให้ข้อมูลมีดังนี้ ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมน้อย 'ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผน' ไม่ค่อยมีเวลา ไม่มีการวางแผนการใช้ภูมิปัญญาต่างๆที่อยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร และขาดการติดต่อประสานงานกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง

สำหรับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวางแผนการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษามีดังนี้ โรงเรียนควรกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมควรจัดการประชุม ปรึกษาหารือ หรือแจกเอกสารให้ความรู้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการวางแผนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านในชุมชนมาประกอบ การเรียนการสอน และในการวางแผนการบริหารทรัพยากรโรงเรียนควรบอกล่วงหน้าหรืออาจทำในช่วงวันหยุด

2) ด้านการแสวงหาทรัพยากร ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการแสวงหาทรัพยากร จากคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนพบว่า ไม่มีคนที่รับผิดชอบในการแสวงหาทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ไม่มีโอกาสที่จะถ่ายทอดความรู้ ขาดการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการแสวงหาทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากรได้น้อย

สำหรับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการแสวงหาทรัพยากรในการจัดการศึกษามีดังนี้เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่โรงเรียนจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับความรู้ต่างๆ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดวิทยากรให้ความรู้ ความเข้าใจประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นแก่นักเรียน ควรมีประสานความร่วมมือในการแสวงหาทรัพยากรกับหน่วยงานต่างๆ ศิษย์เก่า องค์กรเอกชน และสร้างเครือข่ายในการระดมทรัพยากร และจัดทำเป็นโครงการต่อเนื่อง

3) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดสรรทรัพยากร จากคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน พบว่ายังไม่มีทะเบียนแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่จัดเจนทรัพยากรในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ และผู้ปกครองมีฐานะยากจน

ส่วนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการจัดสรรทรัพยากรในการจัดการศึกษามีดังนี้ ให้นักเรียน ครู และชุมชนร่วมกันจัดทำทะเบียนแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น สร้างเครือข่ายในการระดมทรัพยากร และผู้ปกครองช่วยเหลือในด้านแรงงาน

4) ด้านการประเมินผลการสังเกตความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผล การใช้ทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน พบว่าชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมในการ ประเมินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการ ศึกษาของโรงเรียน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมิน และไม่ได้ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมของชุมชนด้านการประเมินผลการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษามีดังนี้ ครู ชุมชนมีส่วน ร่วมกันประเมินการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ให้มีการติดตามประเมินผลการใช้ทรัพยากรกรอย่าง ต่อเนื่องเพื่อที่จะได้รู้ข้อบกพร่อง ปัญหาต่างๆ ในการใช้ทรัพยากร ควรมีการประชุมหรืออบรมให้ ความรู้เกี่ยวกับการประเมินการใช้ทรัพยากร

3. ความต้องการมีบทบาทของชุมชนในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ของหมู่บ้านในเขตบริการ ของ โรงเรียน มีตามลำดับดังนี้

3.1 รูปแบบความต้องการมีบทบาททางวิชาการ ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในภาพ รวมคือในรูปแบบร่วมทำ โดยมีความต้องการมีบทบาทในการให้สถานประกอบการในท้องถิ่นเป็น แหล่งบริการเพื่อฝึกงานหรือจัดประสบการณ์นักเรียน ส่วนปัญหาการมีบทบาททางวิชาการ ชุมชน ผู้ปกครองไม่มีความรู้เกี่ยวกับด้านวิชาการมีความรู้น้อยไม่มีแนวทางในการเข้าร่วมกิจกรรมกับทาง โรงเรียน ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคือครูประสานงานกับชุมชนในการพัฒนาด้านวิชาการไม่ว่า การอบรม การประชุม จัดให้มีกิจกรรมมากขึ้น เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.2 รูปแบบความต้องการมีบทบาททางการบริหาร ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมโดย ภาพคือในรูปแบบร่วมทำ และเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำ ชุมชน พบว่า ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ชุมชนต้องการมีบทบาทในการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นเข้ามาจัดการเรียนการสอน ส่วนต้องการมีส่วนร่วมทำ คือ ต้องการมีบทบาทในการให้สถาน ประกอบการในท้องถิ่นเป็นแหล่งบริการเพื่อฝึกงานหรือจัดประสบการณ์ ส่วนปัญหาการมีบทบาท ทางการบริหารจัดการชุมชน และผู้ปกครองมีความรู้มีเวลาน้อยข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือให้โรงเรียนทำความเข้าใจกับชุมชน และระดมความคิดเห็นร่วมกันในการจัดงานหรือประชุมใน วันหยุด

3.3 รูปแบบความต้องการมีบทบาททางการเงินและการระดมทุนเพื่อการศึกษา ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม คือในรูปแบบร่วมคิด และร่วมทำ ตามลำดับ และเมื่อ พิจารณาในแต่ละรายการ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำ พบว่า ต้องการมีส่วนร่วมทำมากที่สุด คือ ต้องการมีบทบาทในการให้/รับข้อมูลในการประเมินคุณภาพภายนอกส่วนปัญหาการมีบทบาท

ทางการเงินและการระดมทุนเพื่อการศึกษา เกิดจากชุมชน และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่รู้ว่าจะระดมทรัพยากรจากแหล่งไหน ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ศิษย์เก่าเพื่อสร้างเครือข่ายในการระดมทุนจากที่อื่นนอกเหนือชุมชน และควรมีการประชุมวางแผนการระดมทรัพยากร และระดมความคิดในการแสวงหาแหล่งทุนต่างๆ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาตามประเภทของทรัพยากรท้องถิ่นของ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน มีดังนี้

1) ทรัพยากรบุคคล (เช่น ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่อนามัย ตำรวจ ฯลฯ) ต้องการมีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ฝึกอบรม ฝึกอาชีพให้กับนักเรียนช่วยสอนนักเรียนช่วยหา วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการจัดการเรียนสอน ร่วมกันจัดทำสมุดบันทึกภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็น กรรมการร่วมกับโรงเรียนช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ และมีส่วนร่วมในการจัดวางแผนปฏิบัติการ ประจำปีของโรงเรียน

2) ทรัพยากรเงิน (เงินทุน เงินบริจาค กองทุน การศึกษา ฯลฯ) ต้องการมีส่วนร่วม จัดหา และระดมทุนสำหรับโครงการอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา จัดตั้งกองทุนสำหรับนักเรียนเรียน ดีแต่ยากจน และบริจาค จัดหาสื่อให้กับนักเรียน

3) ทรัพยากรธรรมชาติ (ทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำป่าไม้ ฯลฯ) มีส่วนร่วมใช้ในการประกอบการศึกษา จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ในการจัดการศึกษา

4) ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น (วัด ศาลาประชาคม ศูนย์ OTOP ประจำหมู่บ้าน โบราณสถาน ฯลฯ) มีส่วนร่วมให้บริการสถานที่เป็นที่จัดฝึกอบรม จัดกิจกรรมต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาเพื่อให้นักเรียนรู้จักประโยชน์ และเห็นถึงคุณค่าของสถานที่ต่างๆ

5) ทรัพยากรทางสังคม (วัฒนธรรม ประเพณี วันสำคัญของท้องถิ่น การปกครอง ฯลฯ) ถือว่าเอากิจกรรมวันสำคัญของท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นให้นักเรียนมีส่วนร่วม ปฏิบัติ เรียนรู้ สืบทอด อนุรักษ์รักษาไว้

4. การศึกษาสภาพจริงของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา มีดังนี้

4.1 ด้านการวางแผน พบว่า โรงเรียนชุมชนต่อแพวิทยาได้ดำเนินการดังนี้ มีการประชุมวางแผนร่วมกับครูโดยยึดนโยบายของกระทรวง กรม และสำนักเขตพื้นที่การศึกษาในนำนโยบายมาปฏิบัติ ศึกษาวิเคราะห์ กิจกรรมและภารกิจงาน/โครงการตามกรอบประมาณการระยะปานกลาง และแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ต้องใช้เงินเพิ่มเติม จากประมาณการรายได้งบประมาณไว้เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมให้เป็นไปตามความเร่งด่วน และช่วงเวลา เมื่อคณะกรรมการพิจารณา เป็นชอบแล้ว ก็ดำเนินการจัดทำโครงการ และกิจกรรม

4.2 ด้านการแสวงหาพบว่าโรงเรียนชุมชนต่อแพวิทยาได้ดำเนินการดังนี้

4.2.1 ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานขอความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

4.2.1 จัดทำโครงการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการแหล่งการสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบ

4.2.3 เสนอแผนการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และทุนการศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อขอความเห็นชอบ และดำเนินการเป็นรูปคณะกรรมการ

4.2.4 ขอความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่นชุมชน ผู้ปกครอง เนการขอรับสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการจัดการศึกษา

4.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่าโรงเรียนชุมชนต่อแพวิทยาได้ดำเนินการดังนี้ คณะกรรมการผู้รับผิดชอบทรัพยากรที่ได้มาทำการแจกจ่ายในหมวดหมู่ ลงบัญชี โรงเรียนจะกำหนดเกณฑ์จัดสรรทรัพยากรโดยเรียงลำดับความสำคัญของโครงการแล้วจัดสรรตามความพร้อม ความจำเป็น

4.4 ด้านการประเมินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนชุมชนต่อแพวิทยาได้ดำเนินการดังนี้ มีการประเมินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาโดยการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โดยการประเมินประสิทธิภาพ ประเมินประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากร และประเมินดูว่าทรัพยากรที่ได้รับจัดสรรมานั้นเพียงพอกับความต้องการหรือไม่ จากนั้นรายงานผลการดำเนินงานต่อชุมชน และผลจากการประเมินผู้บริหารจะนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมิน ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาจากการที่โรงเรียนได้รายงานสรุปเมื่อสิ้นปีการศึกษา

5. ผลการสังเคราะห์แนวทางพัฒนาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น มีดังนี้

5.1 ด้านการวางแผน ได้มีแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาดังนี้

5.1.1 จัดทำนโยบาย และแผนการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทั้งระยะ

และระยะปานกลาง โดยการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนแล้วจัดทำแผนงานและโครงการรองรับ

5.1.2 ร่วมกันจัดทำข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจุบัน และเป็นระบบเพื่อง่ายต่อการวางแผน

5.1.3 โรงเรียนควรให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับเรื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากร ได้มีแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหา ดังนี้

5.2.1 สร้างความตระหนัก และจิตสำนึกที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติโดยแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงาน

5.2.2 ร่วมกำหนดแนวทางในระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยกำหนดวิธีการ แหล่งการสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินการ และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ

5.2.3 ควรมีการประสานความร่วมมือในการแสวงหาทรัพยากรกับหน่วยงานต่างๆ ศิษย์เก่า องค์กรเอกชน และสร้างเครือข่ายในการระดมทรัพยากร และ โรงเรียนควรเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนศรัทธาในการบริหารจัดการศึกษา

5.3 ด้านการจัดสรรทรัพยากร ได้มีแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหา ดังนี้

5.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือครูรับผิดชอบ

5.3.2 ให้คณะกรรมการ รับผิดชอบการจัดสรรทรัพยากรทำการแยกทรัพยากรจัดเป็นหมวดหมู่ ลงบัญชี ลงทะเบียนทรัพยากรทุกประเภท เพื่อง่ายต่อการจัดสรรและใช้ทรัพยากร

5.4 ด้านการประเมินการใช้ทรัพยากร ได้มีแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาดังนี้

5.4.1 ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการประเมินผลการใช้ทรัพยากรทั้งในการจัดการศึกษาโดยคณะผู้บริหาร กำกับ ติดตาม และประเมินผลโดยการประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรว่าทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จเพียงใด และทำการสรุปผลการดำเนินงานแล้วรายงานผลการดำเนินงานต่อชุมชน และผลจากการประเมินผู้บริหารควรจะนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5.4.2 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมิน ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาจากการที่โรงเรียนได้รายงานสรุปเมื่อสิ้นปีการศึกษา

อภิปรายผล

จากการวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาในโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป่ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการวางแผน จากการศึกษาพบว่ามียกระดับสภาพความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับได้ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผนไม่สมบูรณ์ ประกอบกับชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมไม่เห็นความสำคัญนอกจากที่โรงเรียนเป็นผู้เสนอแนวทางให้ทั้งนี้เพราะชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ที่น้อย และทางโรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวรรณ คัดตนาเสน (2546) พบว่า โดยทั่วไปชุมชนไม่มีความเข้าใจในนโยบาย แผนกิจกรรมโครงการ และความต้องการของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ อุษาก ภูมิ (2534) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างครูกับชุมชนมีผลต่อความร่วมมือในการทำกิจกรรมระหว่างโรงเรียน ประถมศึกษา กับชุมชน ถ้าโรงเรียนขาดการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนจะส่งผลให้ชุมชนไม่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน ในทางตรงกันข้ามหากทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้าหากันร่วมมือกันสิ่งที่เคยเป็นปัญหา ก็จะกลายเป็นความสำเร็จ และยังประโยชน์ซึ่งกัน และกัน

2. ด้านการสรรหา จากการศึกษาพบว่ามียกระดับสภาพความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับได้ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนไม่มีบุคลากรรับผิดชอบโดยตรง และโรงเรียนขาดการประสานงานกับชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สฤณี มินตระ (2536 : 132) ที่กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาสมัยใหม่ โดยการศึกษาที่ให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ จะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่ในกระบวนการจัดการศึกษา โดยรัฐจะต้องกระจายอำนาจสู่ชุมชน และท้องถิ่น โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 58 (2) และเป็นารเปิดโอกาสให้ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากขึ้น ผู้ศึกษาได้พบปัญหาในการแสวงหาทรัพยากรคือได้น้อยเพราะชุมชนมีรายได้ที่น้อยฐานะยากจน ชุมชนขาดความตระหนักในใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ชุมชนเข้าใจว่าทรัพยากรที่รัฐจัดสรรมาให้เพียงพอแล้ว ซึ่งโอกาสในการพบปัญหานี้จะพบได้หลายพื้นที่โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ดังข้อมูลการศึกษาของ ผิน ศรีกอก (2534 : 74) พบว่าโรงเรียนมีงบประมาณสนับสนุน ที่จะพัฒนาโรงเรียนน้อยเนื่องจากตั้งในเขตพื้นที่ยากจน และได้รับงบประมาณจากราชการน้อย ต้องใช้เวลารอ

คอยนาน มีการประสานงานล่าช้า และมีวิธีการที่หยาบหยาบ นอกจากนั้นประชาชน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการ สถานศึกษายังไม่เข้าใจหน้าที่ของตนเป็นเพราะมีการประชุมบ่อยครั้ง และสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาว่าเป็น การทำงานที่เป็นแสดงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนในการจัดการศึกษาซึ่งจากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูส่วนใหญ่จะไม่ดำเนินการเรื่องนี้ตามลำพัง จะมีการปรึกษากับผู้นำชุมชนที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ เป็นทำนองการปรึกษาเพื่อหาแนวทางดำเนินการหรือให้รับรู้การทำงานของโรงเรียนซึ่งทำให้ได้ผู้สนับสนุนที่ไม่เป็นทางการที่จะช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนอกจากนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ชุมชน รู้จักช่วยเหลือตนเองก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากนอกชุมชน

3. ด้านการจัดสรรทรัพยากร จากการศึกษาพบว่ามีสภาพความสำเร็จอยู่ในภาพรวม อยู่ในระดับตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและได้ลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่ เห็นผลชัดเจนทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดการประเมินติดตามการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่ได้มา แผนการจัดการศึกษา และจัดสรรการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นตามลำดับความสำคัญของโครงการ ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดสรร ดูแลรักษาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

4. ด้านการประเมินผลการใช้ทรัพยากรในระดับสภาพความสำเร็จโดยรวมอยู่ใน ระดับได้ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติแล้วแต่ยังไม่ เห็นผลชัดเจนทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขาดการประเมินติดตามการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่ได้มา และขาดการนิเทศติดตามประเมินการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม น้อยมากทำให้โรงเรียนไม่ทราบว่ามีการพัฒนาเพียงพอก่อน มีปัญหาหรือไม่ ต้องการทรัพยากร อะไรอีกจะมีวิธีแก้ปัญหาพัฒนาปรับปรุงต่อไปอย่างไร ซึ่งสอดคล้อง สำนักงานคณะกรรมการการ ประถม ศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หลายขั้นตอน รวมถึงขั้นตอนการร่วมประเมินการดำเนินการ หลังจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แล้ว ผู้ที่มีส่วนร่วมดำเนินการประเมินผลเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องลักษณะการประเมินที่โรงเรียน ดำเนินการได้ การ สอบถามความคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วมและบุญเลิศ ทิพจร (2544) ศึกษาพบว่ การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้านการประเมินผลพบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะการประเมินผลเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรใช้ หลักการบริหารงานตามวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) เป็นขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ ตามแผน การตรวจสอบประเมิน และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไขในการทำงาน ต่อไป (วรภัทร์ ภูเจริญ , 2541:27)

5. ความต้องการมีบทบาทของชุมชนในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชนของหมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน

5.1 รูปแบบความต้องการมีบทบาททางวิชาการ ส่วนใหญ่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบร่วมทำ คือ มีส่วนในการจัดหาสื่ออุปกรณ์ ให้สถานประกอบการเป็นแหล่งเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทรงพล ทรงจำ (2541) พบว่า ความต้องการของชุมชนมีน้อย และในด้านการวัดผลประเมินผลมีน้อยมาก เป็นเพียงรับทราบผลการเรียนของนักเรียนจากผลการศึกษาได้สรุปปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลมีน้อยเพราะว่าชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่วนจิราภรณ์ ศรีคำ (2548) พบว่าการไม่มีมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทุกด้านนั้นเกิดจากผู้ปกครองไม่มีเวลา และไม่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และ โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมนอกจากนี้ เจียมพล ไชยาลักษณ์ (2542) ได้ศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมพบว่าประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

5.2 รูปแบบความต้องการบทบาททางการบริหาร พบว่าชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในภาพรวม ในรูปแบบร่วมทำโดยต้องการให้ข้อมูล รับข้อเสนอแนะประเมินคุณภาพภายนอกแต่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำระบบข้อมูลศึกษาสภาพผล การศึกษาเพื่อเตรียมในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะ ชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการบริหาร และมีความรู้ที่น้อย ไม่มีเวลาเพราะต้องไปทำงานประกอบอาชีพ รับจ้างไม่มีวันหยุด ส่วนอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนเดินทางลำบาก สอดคล้องกับอุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์ (2545) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้ รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับชุมชนจัดเป็นแนวทาง คือสถานศึกษาริเริ่ม ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุน นอกจากนี้การที่ชุมชนไม่แสดงความคิดเห็นหรือกล้าที่จะนำเสนอในที่ประชุม นั้น อาจมาจากสาเหตุขาดความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเอง หรือความเชื่อในเรื่องการบริหาร โรงเรียน เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน และครู

5.3 รูปแบบความต้องการมีบทบาททางการเงิน และการระดมทุนเพื่อการศึกษา ชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในภาพรวม ในรูปแบบร่วมทำโดยต้องการมีบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านแรงงานในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียนขณะเดียวกันชุมชนไม่ต้องการมีบทบาทในการประเมินตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเกิดจากชุมชน และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ไม่รู้ว่าจะระดมทรัพยากรจากแหล่งไหน มีความรู้ที่น้อยการสนับสนุน ทางด้านแรงงานเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายที่สุดสอดคล้องกับ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษามีทรัพยากรในชุมชนอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ คือ (1) คน คือ ประชาชนในชุมชนทั้งหมด (2)

วัตถุในชุมชน คือ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ เช่น ป่าไม้ ดิน น้ำ และ (3) สถาบัน ได้แก่ วัด องค์การในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จำเป็นต้องนำเอาทรัพยากรในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา เพราะว่าโรงเรียนมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาแต่มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลมีจำนวนน้อยไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาที่แท้จริงของโรงเรียน การจัดการศึกษาบางครั้งต้องใช้วัสดุการศึกษาจากโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ การใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัดการศึกษาส่งผลในด้านความผูกพันของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักในการนำทรัพยากรมาใช้สำหรับแนวทางในการที่ผู้บริหารจะนำทรัพยากรชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

6. ความต้องการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาตามประเภททรัพยากรท้องถิ่นซึ่งได้แก่ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรเงิน ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคม ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบแล้วแต่ลักษณะของทรัพยากร เช่น เป็นวิทยากร ที่ปรึกษา การบริจาคเงิน เพื่อเป็นทุนการศึกษา การจัดตั้งกองทุน การบริจาควัสดุอุปกรณ์ ให้บริการด้านสถานที่การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์ในการประกอบการเรียนต่างๆ การใช้ทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติประกอบการศึกษา การเรียนรู้จากของจริงตลอด จนนำเอาวันสำคัญ วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมปฏิบัติ เรียนรู้ สืบทอด อนุรักษ์สืบทอดต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ นายอำนาจ สุขสุเสียง (2538) พบว่า การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการบริหารงานโรงเรียนประเภททรัพยากรบุคคล ได้แก่ พระ ผู้ปกครองนักเรียน ศิษยานุศิษย์ ใจเย็นเป็นวิทยากร ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัด โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใกล้เคียง ใช้เป็นสถานที่อบรม ทรัพยากรธรรมชาติได้แก่ต้นไม้ ไม้ใช้ตกแต่งโรงเรียนและทรัพยากรสังคม ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญ โดยใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรและสร้างสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

7. การศึกษาสภาพจริงของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาจำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การสรรหา การจัดสรร และการประเมินผลการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นโดยการประมวลข้อค้นพบจากการวิจัย และการศึกษาจากสภาพจริงของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น พบว่าขั้นตอนในการบริหารทรัพยากรให้ประสบความสำเร็จจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่มีต่อการพัฒนาสถานศึกษาแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนโดยมีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ บริหารงานตามวงจรการทำงานของ PDCA ในทุกกิจกรรมที่ดำเนินงานจะต้องมีการกำกับติดตาม การประเมินการทำงานเป็นระยะโดยมีผู้รับผิดชอบดำเนินการ และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

8. ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยการประมวลข้อค้นพบจากการวิจัยกับคำแนะนำจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารทรัพยากรท้องถิ่น ด้านการวางแผน การแสวงหาทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากรและ การประเมินการใช้ทรัพยากรโดยการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่ควรแก้เป็นอันดับแรก คือ ควรกำหนดนโยบาย และแผนการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรโดยศึกษาสภาพ ความต้องการใช้ทรัพยากรแล้วจัดแผนงานและโครงการรองรับโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรท้องถิ่น ควรมีการประสานความร่วมมือในการแสวงหาทรัพยากรกับหน่วยงานต่างๆ ศิษย์เก่า และสร้างเครือข่ายในการระดมทรัพยากร และแต่งตั้งคณะกรรมการหรือครูรับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้โรงเรียนควรมี การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องซึ่งจะทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาพร้อมทั้งได้รับการแก้ไขได้ทัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหมอกจำแป้ มีระดับสภาพความสำเร็จในระดับได้ตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติ แล้วแต่ยังไม่เห็นผลชัดเจน มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดทำนโยบายและแผนของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทั้งระยะระยะสั้น และระยะปานกลางโดยสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการใช้ทรัพยากร และมอบหมายให้ มีผู้รับผิดชอบโดยตรง
2. สถานศึกษาควรให้ความรู้แก่ชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
3. โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสรีทธาในการบริหารจัดการศึกษา แล้วให้ความร่วมมือ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป
4. โรงเรียนควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ตลอดจนนำผลการดำเนินงานมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการแก้ปัญหการบริหารทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่